

Θασίων

διμηνιαίο περιοδικό της Θάσου

γη

ΤΙΜΗ: 7 €

Για να ξέρεις προς τα πού αρμενίζει το νησί σου...

Θασίων η

διμηνιαίο περιοδικό της Θάσου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ: Η αρχή και το τέλος του Τσε.....	3
Στην Ποταμιά ο γιορτασμός της απελευθέρωσης της Θάσου από τον Οθωμανικό ζυγό.....	6
Κέντρο Μελισσοκομίας Καβάλας – Θάσου.....	9
Συνεδρίαση του Δημοτικού Συμβουλίου Θάσου στις 27/09/2017 Τα θέματα και οι αποφάσεις	10
ΚΟΥΚΙΔΕΣ	12
ΓΙΩΡΓΟΣ ΑΥΓΟΥΣΤΙΔΗΣ: Το Μετόχι της Ιεράς Μονής Κουτλουμουσίου στο Κάστρο Λιμεναρίων (1774-1927).....	16
Εντάχθηκε στα νέα δρομολόγια των τοπικών γραμμών το νέο φέρυ «ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Χ».....	23
Άντον Πρόκες φον Όστεν: Ένας περιηγητής στη Θάσο το 1828	24
ΚΩΝ/ΝΟΣ ΠΑΠΑΚΟΣΜΑΣ: ΟΙ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΘΑΣΟΥ Επίκεντρο το εντυπωσιακό Μουσείο του νησιού	33
ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΓΙΑΝΝΑΚΟΣ: Οι στάλες στην απλώστρα (διήγημα).....	38
ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ: Πολιορκημένη Ελευθερία, (ποίηση).....	45
ΧΡΙΣΤΟΣ ΚΥΡΑΛΕΝΗΣ: Θάσος (ποίηση)	47
ΡΟΔΟΥΛΑ ΔΑΓΚΑΛΑΚΗ: Αποχαιρετισμός στην ομίχλη, (ποίηση)	48
ΑΝΔΡΟΜΑΧΗ ΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ: (ποίηση)	49
π. Γ. ΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ: (ποίηση)	50
ΓΙΩΡΓΟΣ ΜΥΤΙΛΗΝΟΣ: ΒΛΑΧΟΥ ΕΛΕΝΗ 1911-1995 (Hon. EFIAP)	51
Προτιμάτε το Μέλι του Συνεταιρισμού σας.....	53
ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΜΑΝΙΚΗΣ: Σπορά με σβώλους.....	55
ΑΛΛΟ ΕΝΑ ΒΙΒΛΙΟ ΓΑ ΤΗ ΘΑΣΟ: THASSOS NATURALLY – Life on a Greek island.....	58
ΣΩΤΗΡΗΣ ΓΕΡΑΚΟΥΔΗΣ, Τα Θασίτ'κα: Τα ποιήματα κι οι διαλόγ'	61

Θασίων η

διμηνιαίο περιοδικό της Θάσου

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ - ΕΚΔΟΤΗΣ
ΣΩΤΗΡΗΣ ΓΕΡΑΚΟΥΔΗΣ

ΕΔΡΑ: ΠΟΤΟΣ 64002 ΘΑΣΟΣ

ΤΗΛ. 25930 52987

ΚΙΝΗΤΟ 6977 946257

e-mail: thasiong@otenet.gr

ΕΚΤΥΠΩΣΗ

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ ΠΟΛΙΤΑΚΗΣ

Κλείτου 10, Καβάλα, τηλ. 2510 838321

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ - ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΑΡ. ΛΟΓ/ΜΟΥ 26094547481

IBAN:

GR0301102600000026094547481

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ: 40 €

ΔΗΜΟΣΙΟ - ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ: 100 €

ΕΥΡΩΠΗ-ΑΜΕΡΙΚΗ: 70 €

Ποτός, 1935 περίπου. Η οικογένεια Χαλδέζου. Ο Χαλδέζος ήρθε από το Πλωμάρι Μυτιλήνης και ήταν γνωστός με το επώνυμο «Πλωμαρίτης».

ΧΡΗΣΙΜΑ ΤΗΛΕΦΩΝΑ

Κωδικός Θάσου 25930

ΔΗΜΟΣ ΘΑΣΟΥ 23918 & 23118

ΑΓΡΟΤΙΚΑ ΙΑΤΡΕΙΑ

Λιμένα 22.222

Παναγίας 61.203

Θεολόγου 31211

Ποτού 53.194

Λιμεναρίων 51.235

Καλλιράχης 91.211

Κτηνιατρείο Θάσου 22.113

ΙΚΑ Λιμένα 22.128

ΙΚΑ Καβάλας 2510.250564

Κέντρο Υγείας Πρίνου 71.101

Αστυν. Τμήμα Λιμένα 22.500

Σταθμός Λιμεναρίων 51.111

Λιμεναρχείο Θάσου 22.106

Λιμενικός Σταθμός Πρίνου 71.390

Λιμενικό Φυλάκιο Λιμένα 22.355

Φυλάκιο όρμου Πρίνου 71.290

Λιμεναρχείο Καβάλας 2513505430

Πυροσβεστική Θάσου 23.199

Υδρευση Θάσου (ΔΕΥΑΘ) 24025

ΚΕΠ Λιμένα 23.664

ΚΤΕΛ Θάσου 22.162

ΚΤΕΛ Καβάλας 2510.222294

ΓΕΦ Θάσου 2593 359142

Δασαρχείο Θάσου 2313309799

Δασονομείο Ποτού 51.237

Ειρηνοδικείο Θάσου 22.777

ΙΚΤΕΟ Θάσου (Αστρίς) 25930 55020

Ταχυδρομείο Λιμένα 22.114

Ταχυδρομείο Λιμεναρίων 51.296

Ταχυδρομείο Πρίνου 71.200

Τράπεζα Πειραιώς Λιμεναρίων 51.382

Ολυμπιακή 2510225577, 223622

Αεροδρόμιο Χρυσούπολης

..... 2591053271, 2591053372

Α.Ν.Ε.Θ. 22.694

ΤΟ ΜΕΤΟΧΙΟ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΟΝΗΣ ΚΟΥΤΛΟΥΜΟΥΣΙΟΥ ΣΤΟ ΚΑΣΤΡΟ (1774-1927)

(ΜΕΡΟΣ 11^ο)

Γράφει ο Γιώργος Αυγουστίδης

Κάστρο, το σχολείο πριν το 1850.

ΟΙ ΠΑΚΤΩΤΕΣ

Στο προηγούμενο τεύχος διαβάσαμε για τις προσπάθειες του μοναστηριού να κρατήσει όρθιο το μετόχι του στη Θάσο έστω και με την ενοικιάσή του. Πρώτος πακτωτής (ενοικιαστής) ο προεστός Παπαγιαννάκης (1862-1865). Μεσολαβεί ένα διάστημα 1866-1890 κατά την οποία το μετόχι λειτουργεί με αυτεπιστασία.

Το 1892 το ενοικιάζει ο προεστός Φίλιππος Κρητικός.

Από το 1894 μέχρι το 1899 πακτωτής φαίνεται κάποιος Βασίλειος Κουρλής.

Παυλὸς Κουρλῆς

102

Βεβαίωται ὑπομένει διανομέ
τῇ Μονῇ τοῦ Ἱεροσολύμων
ἔστιν ὅτι τοῦ Ἱεροσολύμων

Ἐὰν τὴν ἐπιστολήν σου καὶ
κατὰ διατάξιν σου παρὶδόντα τὸ ἐπίσκοπον ἐξ τῶν ἐπισκόπων
αἱ ἐξαιρέσεις εἶναι ὑποσχεσθέντα οὐκ ἔστιν ἐγγυόλητον καὶ
μὴν ἐπὶ τῇ διατάξει διὰ τὸ ὑποσχεσθέντα

ὅτι τοῦ Ἱεροσολύμων ἐπισκόπου δι-
ρα τῇ διατάξει ἐξ τῶν ἐπισκόπων παρὶδόντα διαποιεῖται ὑποσχεσθέντα
ἐπὶ οὐκ ἔστιν ἐξαιρέσεις καὶ ὅταν ἐπὶ λαμβάνει τὸ ἀντίληπον
τῶν ὑποσχεσθέντων ἐπὶ οὐκ ἔστιν... ὁ Ἱεροσολύμων ἐπὶ οὐκ ἔστιν.

Βασιλεὺς τῇ 7 Ἰαννουαρίου 1898

ὁ Ἱεροσολύμων ἐπὶ οὐκ ἔστιν

Βασιλεὺς τῇ 7 Ἰαννουαρίου.

Η επιστολή Κουρλή.

Ο Κουρλής το 1899 παραιτείται από πακτωτής. Η προεστοδημογεροντία Κάστρου σπεύδει να ενημερώσει το μοναστήρι με επιστολή γραμμένη στις 26 Οκτωβρίου 1899:

«...να σας διαγγείλομεν μετά λύπης ότι το παράρτημα της Ιεράς σας Μονῆς δυστυχῶς πρότινων ημερῶν ορφανεύει ενοικιαστοῦ, καθότι ο τέως ενοικιαστής αὐτοῦ Βασίλειος (σ.σ. Κουρλής) διακινδυνεύων τον ἑσχατον κίνδυνον της καρδιάς του κατατρύχοντος δρέπανον του θανάτου, απεσύρθη εἰς την οἰκίαν του προς θεραπείαν...».

Η προεστοδημογεροντία

Μουχτάρης Παπά Κωνσταντίνου

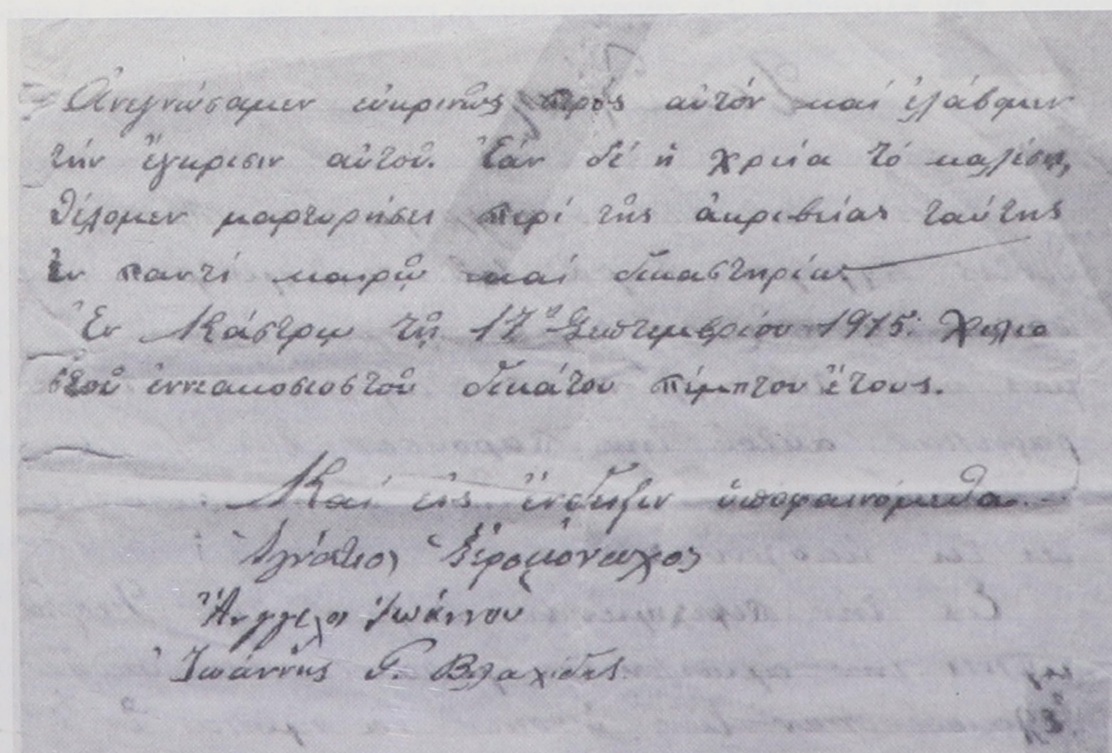
Ιωάννης Α. Καΐδης

Ο αρχιερ(ατικός) ἐπίτροπος) του αγίου Μαρωνείας και Θάσου

Γιαννάκης Βασιλείου

Κάστρο, σπίτι με τσατμά και ελαφρόπετρα, 1850.

Η β' σελίδα της διαθήκης του Δημητρίου Παπαϊωάννη.

Οι προεστοί προτρέπουν το μοναστήρι να μεριμνήσουν για ενοικιαστή αμέσως διότι είναι σίγουροι ότι το μετόχι θα δεχθεί επιθέσεις αρπαγής.

Μέχρι το 1900 πακτωτές αναφέρονται δύο αδέρφια: ο Σαράντος και ο Νικόλαος Θεοδοράρος.

Ο επόμενος ενοικιαστής είναι ο μοναχός Ιγάτιος Νταγούτης και αλλού Νταούτης. Πατέρας του υπήρξε ο Ιωάσαφ επίσης μοναχός. Και οι δύο αποτελούν κλασικό παράδειγμα κοσμικών καλογέρων. Σήμερα η οικογένεια Νταούτης είναι γνωστή ως Δαούτης.

Τον καλόγερο Ιγνάτιο τον συναντώ σε πολλά δικαιопρακτικά έγγραφα περιόδου 1890-1915 που αφορούν το Κάστρο. Το τελευταίο, στο οποίο τον συναντώ να υπογράφει, φέρει ημερομηνία 17 Σεπτεμβρίου 1915 και αποτελεί διαθήκη του παππού της μάνας μου Σμαρώς, (γένους Παπαγιάννη), Δημητρίου Παπαϊωάννη. Δεν τον συναντώ στον εκλογικό κατάλογο του 1915 που δημοσιεύθηκε από τον Γ. Αστεριάδη (Θασιακά Τ.8, 1995 σελ. 251κ.ε.) Βάσιμα υποθέτω ότι ο κατάλογος αυτός αφορά τις βουλευτικές εκλογές του Δεκεμβρίου του 1915 και πρέπει να συντάχθηκε ανάμεσα στις 17 Σεπτεμβρίου και μέσα Νοεμβρίου του ίδιου έτους.

Το έτος γέννησης του Ιγνατίου μόνο κατά προσέγγιση μπορούμε να το υπολογίσουμε. Ο μοναχός αυτός είχε μία ανεψιά, κόρη του αδελφού του Δημητρίου Νταγούτη, την Ελισσάβετ. Της ανεψιάς αυτής εγγονή είναι η γραία Λισσάφω Καναρά 103 χρόνων σήμερα, (ε.γ. 1914).

Η γιαγιά της υποθέτουμε ότι ήταν γεννημένη περίπου το 1854, άρα ο θεός της Ιγνάτιος στις αρχές του 1830. Το 1915 που υπογράφει ως μάρτυρας στη διαθήκη του Δημητρίου Παπαϊωάννη υπερέβαινε το 80^ο έτος.

Ο μοναχός αυτός ενοικιάζει το μετόχι στις 23 Δεκεμβρίου 1899. Στη μονή διασώζεται το ενοικιαστήριο έγγραφο με τους όρους της ενοικίασης. Η σύνταξη είναι πολύ λιτή και οι όροι σχεδόν ελάχιστοι. Από το ενοικιαστήριο αυτό μαθαίνουμε ότι το σπίτι που είχε η Ι. Μονή στα Λιμενάρια ήταν διώροφο. Το αξιοσημείωτο είναι ότι το ετήσιο ενοίκιο πέφτει δραματικά από τις 270 οκάδες λάδι στις 180.

Η περίοδος είναι εξαετής και εξαλείφεται ο όρος για υποχρεωτική διαμονή του πακτωτή στο μετόχι. Το ενοικιαστήριο υπογράφεται μόνο από τον ηγούμενο του μοναστηριού αρχιμανδρίτη Μελέτιο. Στον ίδιο φάκελο υπάρχει και το πανομοιότυπο αντίγραφο που υπογράφεται από τον Ιγνάτιο, η σύνταξη είναι σε πρώτο πρόσωπο.

Βούβες, υπολείμματα εξόρυξης καλαμίνας, 1905.

Ο Ιγνάτιος με την επιστολή αυτή ουσιαστικά εκβιάζει το μοναστήρι για μείωση του ενοικίου της τάξης του 45%. Από την ίδια επιστολή αντλούμε και χρήσιμες πληροφορίες όπως ότι η λειτουργία της μεταλλευτικής εταιρείας Fr. Speidel στα Λιμενάρια έφερε ανατροπή στα ημερομίσθια αφού ο Γερμανός επιχειρηματίας έδινε υψηλότερα στους εργαζόμενους στην εταιρεία του. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα το σύνολο του εργατικού δυναμικού του Κάστρου να στραφεί στην εταιρεία αυτή στερώντας τα φθηνά εργατικά χέρια σε εκείνους που μέχρι τότε τα εκμεταλλεύονταν. Άλλη πληροφορία που δίνει το έγγραφο αφορά τα κοινωνικά δεδομένα της εποχής. Η πολυμελής οικογένεια αποτελούσε εργαλείο το οποίο εκμεταλλεύονταν ο αρχηγός της προσκομίζοντας οικονομικούς προσόδους. Εννοεί λοιπόν ότι ο ίδιος είναι υποχρεωμένος να πληρώνει εργάτες για την συλλογή του ελαιοκάρπου αφού ως μοναχός δεν έχει οικογένεια και μάλιστα πολυμελή, η οποία θα τον βοηθούσε στην ελαιοσυλλογή.

Τι έγραψε ο Άντον Πρόκες - Όστεν για τη Θάσο

Επίσκεψη στις αρχαιότητες και την ακρόπολη Περιήγηση στα χωριά Παναγία, Ποταμιά και Θεολόγος

«Θάσος, 14 Αυγούστου 1828. Από πολύν καιρό επιθυμούσα πάρα πολύ να γνωρίσω αυτό το νησί για το οποίο σχεδόν κανένας ταξιδιώτης δεν μιλάει. Επειδή χρειαζόμασταν μερικούς κορμούς δέντρων για κατάρτια αποφασίσαμε λοιπόν να επισκεφθούμε το πολύξυλο αυτό νησί. Στις 7 του μηνός ανοίξαμε πανιά, λοξοπλοήσαμε στις 8 ανάμεσα ανάμεσα Μυτιλήνη και Χίο, την ίδια μέρα περάσαμε πολύ κοντά από τον Άη Στράτη, ένα ξερονήσι που θρέφει όμως ένα χωριό, και ρίξαμε στις 10 άγκυρα στο σκόπελο Θασοπούλα που είναι απέναντι από την είσοδο στον όρμο της Θάσου.

Αμέσως μετά το φαγητό ανέβηκα στο νησί. Ένας ξύλινος μώλος, στηριγμένος πάνω σε μαρμάρινους όγκους, οδηγεί στο μοναδικό σπίτι που δίπλα του βρίσκονται μερικές καλύβες κι ένα μπακάλικο. Στο σπίτι κατοικεί κατά τη διάρκεια της ημέρας ο αγάς του νησιού, κάθε βράδυ όμως αποσύρεται, για το φόβο των πειρατών, στο χωριό Παναγία που απέχει από δω μιάμισυ ώρα. Το βράδυ αυτό ανέβηκα στην ακρόπολη για να έχω μια γενική θέα του νησιού. Εντωμεταξύ είχε νυχτώσει. Κατέβηκα μέσ' από θάμνους κι αγκάθια, πάνω από βράχους και γκρεμούς.

Την άλλη μέρα το πρωί κιόλας ήμουν έτοιμος για την αρχαιογνωστική μου εκδρομή. Από την ακρόπολη έχει κανείς τη θέα της θάλασσας και της ξηράς, ως πέρα μακριά. Στο πιο ακραίο νοτιοανατολικό σημείο φαίνεται σαν μετέωρη η Ίμβρος, απέναντί της στο βορρά υψώνονται οι κορφές των βουνών της Σαμοθράκης. Πέρα μακριά χάνεται το βλέμμα στη θάλασσα ώσπου να συναντήσει τον κάβο Μαρδόνια (Μαρωνείας) και το όρος Ίσμαρος των μακεδονικών ακτών. Έπειτα φαίνεται ο κόλπος του Λάγο και το ισόπεδο ακρωτήριο της Μπαλούστρας, όπου αρχίζει ο κάμπος του Σαρισσουμπάν, που σκεπασμένος με λιόδεντρα και άλλες καλλιέργειες απλώνεται για πολλά μίλια σε

βάθος και σε πλάτος βόρεια της Θάσου, ως εκεί που τελειώνει στα δυτικά, και μπαίνει η οροσειρά της Καβάλας στη θάλασσα.

Η Καβάλα δείχνεται πολύ φανησιμιά, τα τείχη της πόλης να αναδύονται από τα κύματα, κτίρια και τζαμιά υψώνονται πάνω από την πόλη για να ξεπεραστούν κι αυτά σε ύψος απ' το φρούριο και τ' ανάκτορό του. Δεξιά, ένας τοξοειδής διώροφος υδραγωγός συνδέει δύο λόφους. Αριστερά, στο ακραίο σημείο, είχαμε το όρος Παγγαίον.

Όσο έπαιρνε το βλέμμα μας απ' το νησί δεν ήταν παρά δάσος και βουνό. Υπάρχουν τώρα στο νησί 9 κοινότητες: Βουλγάρο (Ραχωνίου), Καζαβητίου, Σωτήρου, Καλλιράχης, Μαριών, Κάστρου, Θεολόγου, Ποταμιάς και Λιμένος ή Παναγιάς. Όλες μαζί έχουν 1.020 σπίτια. Επομένως ο αριθμός των κατοίκων θα κυμαίνεται ανάμεσα στις 5.000 έως 6.000 ψυχές. Τα κύρια προϊόντα του νησιού είναι: λάδι, καλαμπόκι, μέλι, κρασί, πίσσα και ξυλεία οικοδομών.

Οι Έλληνες της Θάσου συμμετείχαν στην Ελληνική Επανάσταση αλλά είχαν περιορίσει τη δράση τους μόνο στο να απαγάγουν τον Τούρκο αγά (διοικητή) του νησιού) προς την απέναντι μακεδονική ακτή, χωρίς να του κάνουν όμως κακό. Οι πειρατές που πλημμύρισαν έπειτα σ' αυτό το νησί και οι 800 άνδρες που λεηλάτησαν χωριά και μόλυναν τα αγνά ήθη της αποκομμένης αυτής από μεγάλη κίνηση περιοχής, έκαναν τους κατοίκους να στραφούν κατά της Επανάστασης. Ξανάφεραν τον αγά τους πίσω στο νησί κι εξαγόρασαν από τότε τις λεηλασίες των Ελλήνων κουρσάρων πληρώνοντας ένα είδος φόρου «προστασίας της από θαλάσσης πειρατείας».

Η ακρόπολη του νησιού

Η ακρόπολη της Θάσου εκτείνεται πάνω σε δυό βουνοκορφές. Το ένα της τείχος κατεβαίνει από τη βόρεια πλευρά ως τη θάλασσα, ενώ το άλλο περνάει από μια τρίτη βουνοκορφή και καταλήγει στη νότια πλευρά προχωρώντας ως την κοιλάδα, όπου και συνδέεται με τα παλιά τείχη της πόλης. Η απόσταση ανάμεσα στις τρεις βουνοκορφές είναι περίπου 400 βήματα. Η νότια κορφή είναι κάπως ψηλότερη από τις άλλες δύο. Οι βάσεις της ακρόπολης είναι ελληνική δομή της καλύτερης εποχής, και αποτελούνται από κολοσσιαίους τετράγωνους ογκόλιθους ασύνδετους (χωρίς αμμοκονία), άλλοτε πάλι από ογκόλιθους του αυτού ύψους και ανίσου μήκους.

Μπροστά από το σημείο όπου το τείχος αγγίζει την ακτή βρίσκεται ένας σκόπελος με τον οποίο συνδεόταν και που είχε ένα κτίσμα. Αν ακολουθήσει κανείς αυτό το τείχος προς το βουνό ψηλά, συναντά σε δυό του σημεία εξώστες παλαιάς κατασκευής. Στο δεύτερο από τους εξώστες αυτούς χάνουμε σχεδόν τα ίχνη του τείχους και τα ξαναβρίσκουμε κοντά στο ανάκτορο. Εκεί είναι ένας τρίτος, καταπληκτικός, κολοσσιαίος εξώστης, που έμεινε χωρίς εποικοδόμημα. Αυτός ο εξώστης είναι, στις γενικές του γραμμές, βενετσιάνικος. Αυτό υποδηλούν και οι λέοντες, αριστερά και δεξιά της πύλης, που είναι άπτεροι, επομένως από την παλιά

βενετική εποχή. Και πράγματι, παραχωρήθηκαν η Θάσος με την Ίμβρο, η Τένεδος και η Σαμοθράκη, μετά την Άλωση της Κωνσταντινουπόλεως, στην οικογένεια Dandolo με τους απογόνους της οποίας επισκέφθηκα τώρα τη Θάσο. Ο εξώστης αυτός είναι από πλάκες σχιστόλιθου, κακοφτιαγμένος από κάθε άποψη. Έχουν διασωθεί ως σήμερα τμήματα δύο πύργων, ο ένας έχει ύψος 31 ½ πόδια (Βιέννης) και ο άλλος 61 π. Ο χώρος του ανακτόρου είναι κατάμεστος με ερείπια σπιτιών. Διακρίνει κανείς δύο στέρνες και ένα εκκλησάκι.

Επίσης και το στενό κομμάτι από πίσω που συνδέει την ακρόπολη με το δεύτερο ύψωμα, καθώς κι ένα μεγάλο τμήμα της κατωφέρειας στο ανατολικό μέρος καλύπτονται με απομεινάρια κτισμάτων. Το βλέπει κανείς, πως πριν μερικούς αιώνες ακόμη υπήρχε εδώ ένας πληθυσμός 600 ως 800 ατόμων των οποίων τα σπίτια ακουμπούσαν στην ακρόπολη. Το τείχος που συνδέει τα δύο υψώματα είναι θαυμάσιο αρχαίο κτίσμα, πλάτους 8 π., από μαρμάρινους όγκους, σχήματος οξείας γωνίας. Την ίδια κατασκευή παρουσιάζει και το τετραγωνικό κτίσμα στο δεύτερο ύψωμα – ένα μεγαλοπρεπές έργο! Η εσωτερική γωνία βασίζεται πάνω σε βράχο κι έχει σήμερα ακόμη 31 π. Ο τοίχος της βόρειας πλευράς αναπτύσσεται ακόμη σ' ένα μήκος 150 π., της δυτικής σε 107 π., χωρίς να έχει μετατοπισθεί κανένας μαρμάρινος όγκος. Και αυτό το τετράπλευρο είναι γεμάτο με μεσαιωνικά κτίρια.

Αυτό που προσδίνει στην ακρόπολη, σαν σύνολο και σαν λεπτομέρεια, μια εξαιρετικά γραφική όψη, είναι το ανακάτεμα των αιώνων στους αρχιτεκτονικούς της ρυθμούς, έπειτα το δάσος που υπάρχει μπροστά και πίσω, τα πλούσια χρώματα των δέντρων και των θάμνων που σκεπάζουν ως πάνω τα ερείπια. Συκές, μαστιχόδεντρα, χαρουπιές, βελανιδιές, νέα έλατα, αγριαντράκλες, «agnus castus» κτλ., αγκαλιάζουν πύργους και πύλες, ξεπετιούνται από σωρούς χώματα και τοίχους και τυλίγονται σφιχτά κι ως πάνω ψηλά από κισσούς κι αγριοκληματαριές. Ανάμεσα απ' αυτό το πλούσιο, πολύχρωμο, κι ολοζώντανο πράσινο ξεχωρίζει το κιτρινωπό - άσπρο, ήπιο χρώμα του μαρμάρου και λάμπει ο σχιστόλιθος με τη μαρμαρυγία στις φλέβες του.

Στην απότομη κοιλάδα ανάμεσα στα δυό υψώματα, που καταλήγει στο λιμάνι, υπάρχουν ακόμη μερικά υπολείμματα τειχών αρχαιότερης εποχής, ίσως τμήματα μιας διατέμνουσας όπως στην ανατολική πλαγιά. Στα δασώδη ίχνη προς ανατολάς βρίσκει κανείς επίσης τετράγωνους ογκόλιθους και ίχνη παλαιού κτίσματος. Στο ψηλότερο σημείο της κορφής υπάρχει τώρα ένας τούρκικος τάφος κάτω από τη σκιά πελώριων ελάτων.

Μέσα στους βράχους του τρίτου υψώματος, προς την πλευρά του δευτέρου, υπάρχει σε μια εσοχή ένα θυσιαστήριο του Πανός, πολύ ωραίο και αρχαίας κατασκευής. Ο βράχος έχει μια κλίση περίπου 45 μοιρών και η επιφάνειά του έχει λειανθεί. Σε ύψος 74 δακτύλων πάνω από τη στάθμη της σημερινής ατραπού βρίσκεται, σε πλάτος 162 δακτύλων, οριζόντια ένα ορθογώνιο, επιφανείας 10 δακτύλων, σκαμμένο στη γη, πάνω στο οποίο υπάρχει ένα σκαλοπάτι ύψους 8 δακτύλων, που οδηγεί στην κρηπίδα του ίδιου κοιλώματος. Αυτό αποτελείται από μια σφαιροειδή τομή πλάτους 162'' και ύψους 39'' και άλλο τόσο βάθος,

διακοσμημένο με ένα τύμπανον (αέτωμα) και ανάγλυφες παραστάσεις. Οι παραστάσεις δείχνουν στη μέση τον Πάνα, στηριγμένο με το αριστερό του χέρι σ' ένα κορμό δέντρου, ενώ με το δεξί του κρατάει την πολύαυλη σύριγγα στο στόμα. Δύο τράγοι, ο ένας πίσω από τον άλλον, και τέλος ένας σκύλος βαδίζουν για να τον προϋπαντήσουν. Οι παραστάσεις αυτές έχουν ύψος 15 δακτύλων. Στο πάνω μέρος οδηγεί ο Παν ένα μικρό τράγο από τα μπροστινά του πόδια προς ένα ωραίο αγγείο. Προς τη μια πλευρά είναι ένας άνδρας που κραδαίνει τη μάχαιρα για το θύμα, στην άλλη ένας νέος μ' ένα ρόπαλο. Δίπλα στους δύο υπάρχουν ανάγλυφα αγγεία και κύπελλα.

Επειδή η ανάβαση σε ύψος 74 δακτύλων στο λείο, κεκλιμένο τοίχο είναι πολύ ψηλή για να μπορέσει να φτάσει κανείς άνετα στο κοίλωμα, έχουν λαξευθεί γι' αυτό το λόγο μέσα σ' αυτό, κατά το σύστημα των μυκηνών, δυό αχνάρια ποδιών. Από το ίδιο ύψος βλέπει κανείς λατομεία και στη νοτιοδυτική πλευρά ένα αναπαυτήριο λαξευμένο μέσα στους βράχους με θέα τη νεκρόπολη, στο χώρο όπου εκτεινόταν άλλοτε η πόλη, και την κοιλάδα πίσω απ' αυτήν.

Στην κοιλάδα αυτή οδηγεί από τη νότια πλευρά της κορυφής του βράχου μια κλίμακα με 22 σκαλοπάτια στα απομεινάρια ενός πύργου, και ο δρόμος κατά μήκος του αρχαίου τείχους ως κάτω τους πρόποδες. Εκεί διακόπτεται αυτό το τμήμα του περιτειχίσματος της πόλης ορθογώνια και προβάλλει μια πύλη που σηκώνει ακόμη τα δοκάρια της σκεπής της. Οι ογκόλιθοι της πύλης είναι - όπως και όλο το περιτείχισμα - από άσπρο μάρμαρο μήκους 116 δακτύλων και 54 πάχους και

Ζηλιαχωβινός Απ. Ιωάννης

Οικονομολόγος

Γραφεία: Λιμένας Θάσου
Τηλ. 25930 22795
Fax 25930 23445
Mob. 6974149404

e-mail: zil9@altecnet.gr
www.zil8.gr

ΠΥΡΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ

Γιώργος Β. Αγγελίδης

Μελέτη
Εγκατάσταση
Διεκπεραίωση
Προμήθεια
Συντήρηση

ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ: ΠΟΤΟΣ ΘΑΣΟΥ

Τηλ.: 25930 52479 & 51778

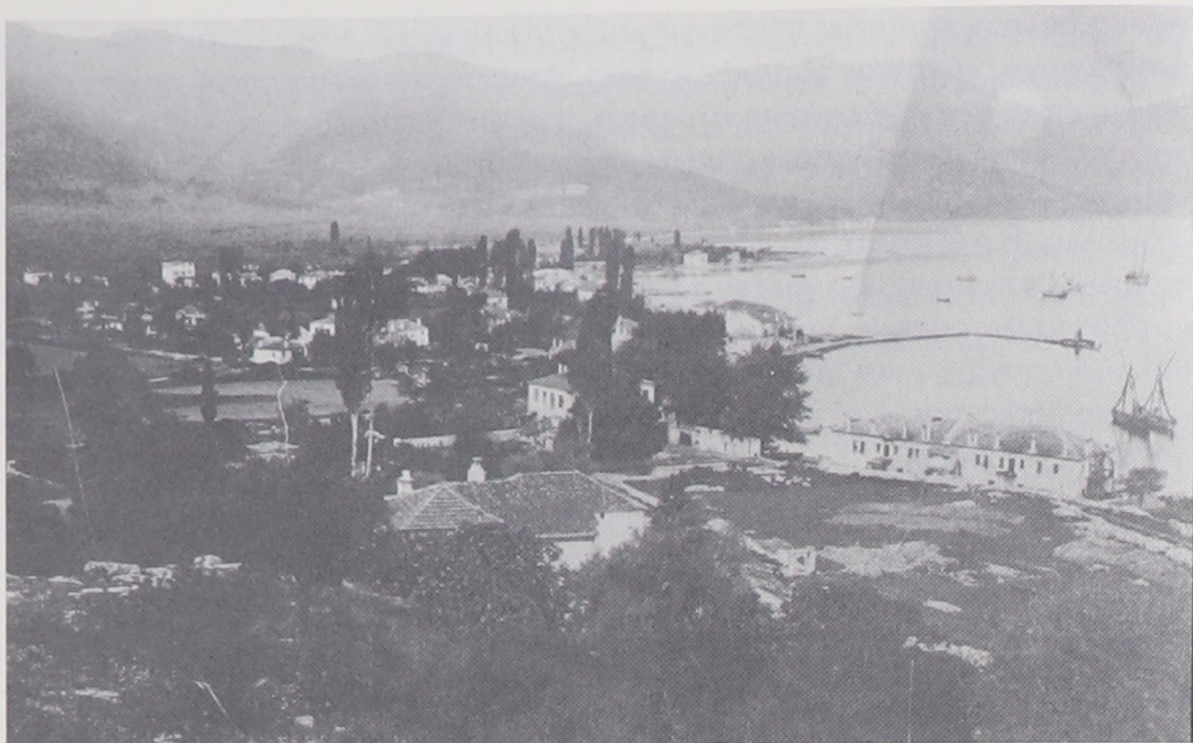
Κιν.: 6973 940145

ύψους, δηλαδή τεράστιες συμπαγείς μάζες. Από την πύλη αυτή κατευθύνεται το περιτείχισμα, κάνοντας ελαφρά ένα τόξο, προς την κοιλάδα που τη συναντά στο σημείο όπου είναι τρία γέρικα πλατάνια, κι έπειτα 800 βήματα σε ευθεία γραμμή προς τα δυτικά, όπου και το ωραιότερο τμήμα του κτίσματος. Στις διαδρομές αυτές υπάρχει μια μικρότερη και μια σχετικά μεγαλύτερη πύλη - η τελευταία πλάτους 136 δακτύλων. Η πύλη αυτή που οδηγούσε από την πόλη στη νεκρόπολη, θα ήταν, για το χρώμα του μαρμάρου και την πλούσια επένδυσή της με θάμνους, ένα θαυμάσιο μοτίβο για ζωγράφους. Στη δυτική άκρη όπου το περιτείχισμα στρέφεται προς τη θάλασσα, υπάρχει και πάλι μια πύλη. Ένα κολοσσιαίο δοκάρι της σκεπής είναι ριγμένο δίπλα του. Από κει προς τη θάλασσα, που απέχει 200 βήματα, φαίνεται μόνο ένα νέο τείχος.

Ένα μέρος της κοιλάδας είναι σήμερα ένα ωραίο λιβάδι στολισμένο με συστάδες από πλατάνια, ένα άλλο είναι ελαιώνας, και τέλος άλλο του τμήμα καλαμποκοχώραφα. Ο κάμπος έχει μήκος 1.500 βήματα και πλάτος 300 έως 600. Η νεκρόπολη εκτεινόταν από τη μια άκρη του ως την άλλη. Στα νότια υψώματα τρέχει το νερό μιας πηγής κάτω από τρία πανάρχαια πλατάνια που είναι πια κουφάρια. Το νερό της πηγής είναι το δροσερότερο νερό που έχω βρει σε νησί γενικά - εξαιρέσει της Χίου. Στα λιβάδια με τα πλατάνια έβοσκαν κοπάδια από βόδια και πρόβατα, κι αν φαντασθούμε στη σκηνή αυτή τα δέντρα, τα υψηλά μαρμάρινα τείχη και τις πολλές σαρκοφάγους που, έρημες κι εγκαταλελειμμένες, σχεδόν όλες χωρίς τα κλεμμένα καλύματά τους, ήσαν τοποθετημένες όρθιες - έχουμε μπροστά μας μια θαυμάσια εικόνα. Μερικές εκατοσταριές βήματα δυτικά της πηγής βρίσκουμε μια υποδομή 50 τετραγωνικών βημάτων από πελώριους ογκόλιθους. Όχι μακριά της υπάρχουν πέντε σαρκοφάγοι τοποθετημένες η μία πάνω απ' την άλλη. Είδα διαδοχικά πάνω από 50 σαρκοφάγους, από λευκό μάρμαρο διακοσμημένες εν μέρει με άνθη, φύλλα και οπώρες, έχοντας στο κέντρο κεφαλή ταύρου, στις άκρες κεφάλια τράγων. Πολλές τους είναι μόνο συντρίμια. Σε μια απ' αυτές που χρησιμεύει τώρα στον τσέλιγγα για κρεβάτι, υπάρχουν και οι λέξεις: «Πολυάδης, γιος του Σωσίωνα, γερουσιαστής και αρχιερέας, χαίρε». Σε μια άλλη φαινόταν το όνομα Ειδίπης, γιος του Πεισίστρατου του ήρωα του Διόνυσου. Και σε άλλες άλλα. Στην ακτή και μέσα στη θάλασσα υπάρχουν πολλές σαρκοφάγοι, όλες απέριτες και ωραίες.

Το λιμάνι

Το λιμάνι της παλαιάς πόλης βρισκόταν στον εσωτερικό μυχό του όρμου που ακουμπάει δεξιά στις υπώρειες της ακρόπολης. Οι Βενετοί το χρησιμοποιούσαν ακόμη, όπως αποδεικνύεται από ένα πύργο που υπάρχει στο ίδιο το λιμάνι, κατασκευασμένο από κομμάτια αρχαίου μαρμάρου και πέτρες απελέκτες. Ο πύργος αυτός, περιτειχισμένος και με τάφρο, αποτελούσε ένα φρούριο. Η είσοδος βλέπει προς το λιμάνι και ήταν προσιτή μόνο με μια ανασυρόμενη γέφυρα. Το ύψος του πύργου αυτού που έχει επάλξεις είναι 92 πόδια. Σε μια μαρμάρινη πλάκα είναι

χαραγμένο ένα φανταστικό ζώο που κρατάει μπροστά του το σταυρό. Από κάτω υπάρχουν τα γράμματα ΩΡΠΘ, που τη σημασία τους μπορείς να την αποκρυπτογραφήσεις. Το λιμάνι ήταν τεχνητό, βλέπει κανείς ακόμη στην επιφάνεια της θάλασσας τους λιμενοβραχίονες που έχουν κοπεί ορθογώνια, καθώς και τους πύργους στην κορυφή της γωνίας και κατά την είσοδο.

Στην ανατολική πλευρά της εισόδου, στον όρμο, υπάρχουν και πάλι σκορπισμένες σαρκοφάγοι. Κι ένα τμήμα ωραίου τείχους ελληνικής εποχής βλέπει κανείς στις υπώρειες. – Ο ήλιος έκαιγε, βουτήξαμε στη θάλασσα και δροσιστήκαμε που χόρτασε η καρδιά μας.

Στα χωριά της Θάσου

Την άλλη μέρα όμως, πολύ πρωί, ξεκινήσαμε, εγώ με τον βαρόνο φον Κίρσινγκερ και τον Μαρίνι, δυό αξιωματικούς του καταστρώματος (του πλοίου μας), για το εσωτερικό του νησιού. Αφού προσπεράσαμε τον τάφο του Πολυάδη, κατευθυνθήκαμε καβάλα στ' άλογά μας στην κοιλάδα που μπαίνει στο νότιο μέρος και είναι φυτεμένη με καλαμπόκι, έχει καστανιές και πλατάνια και ποτίζεται πλούσια. Έπειτα από μισή ώρα ανεβήκαμε τη ράχη ενός υψώματος όπου η οργιαστική βλάστηση μας κατέπληξε κυριολεκτικά. Δε κάθε βήμα μας βλέπαμε επιβλητικούς δενδρώνες, βράχους και ελκώδη φυτά, πλούσια σε χρώματα και σε ζωή. Ο κορμός του αγάλματος μιας γυναίκας βρισκόταν πολύ κοντά στο δρόμο μέσα στους θάμνους.

Αφού φθάσει κανείς στην κορυφή της ράχης, κατωφερίζει νότια προς το χωριό

Παναγία που απέχει από τη μέση της ράχης μιάμισυ ώρα. Η κοινότητα δείχνει να είναι εύπορη, έχει σπίτια ολόκτιστα με πέτρα και τις στέγες με πλακόπετρες από σχιστόλιθο. Τριγύρω υπάρχουν γυμνές, βραχώδεις βουνοπλαγιές, ψηλές κορφές, πυκνά εκτεταμένα δάση, και – προς ανατολάς – μια θέα πάνω από ένα κάμπο που βρίσκεται χαμηλά και είναι σκεπασμένος με ελαιώνες, προς τη θάλασσα. Καταλύσαμε στο σπίτι ενός πρόκριτου του χωριού. Ο οικοδεσπότης μας μάς πήγε σε μια πηγή, στο ίδιο το χωριό, που πηγάζει από βράχο και μοιράζει το νερό μέσα από ωραία κανάλια σ' όλο τον αγρό. Δίπλα στην πηγή υπάρχει ένας χώρος για προσευχή και για ανάπαυση, τυλιγμένος σε ιερή σκιά. Μας φιλοξένησαν φιλικά με ψωμί, τυρί και μέλι. Οι στρατιές των κουνουπιών δεν μας άφησαν τη νύχτα να κλείσουμε μάτι.

Έπειτα από σχεδόν μια ώρα δρόμο, είμαστε την άλλη μέρα το πρωί στους πρόποδες του βουνού που χωρίζουν την περιοχή της Παναγίας από κείνην του χαριτωμένου χωριού **Ποταμιά**. Το χωριό αυτό είναι, κάτω από την οργιαστική βλάστηση, σχεδόν σκεπασμένο. Έπειτα ανεβήκαμε έφιπποι την κύρια ράχη του βουνού του νησιού που είναι φυτεμένη με έλατα και πεύκα. Ο δρόμος της ανάβασης πηγαίνει ζικ ζακ και είναι από τους χειρότερους που συναντά κανείς κάπου. Φθάσαμε έπειτα από δύο ώρες μετά την Ποταμιά στο βαθούλωμα της νοτιότερης από τις τρεις ψηλές βουνοκορφές που στεφανώνουν την κύρια βουνοράχη. Εκεί βρίσκονται κάτω από μια άγρια βερυκοκιά τα ερείπια μια εκκλησούλας. Στο νότο είχαμε τη Λήμνο, τον Άθω νοτιοδυτικά και στο βορρά τη Θασοπούλα.

Οι νότιες υπώρειες αυτής της ράχης είναι γυμνές και βραχώδεις. Μερικά κοπάδια έβοσκαν στην πενιχρή αυτή γη. Με κατεύθυνση πορείας τον Άθω φτάσαμε έπειτα από δύο ώρες περίπου, κατηφορίζοντας, στο χωριό Θεολόγος, το μεγαλύτερο του νησιού, που βρίσκεται σχεδόν στο κέντρο του νότιου μέρους της Θάσου. Βρήκαμε τους γεροντότερους κατοίκους της κοινότητας συγκεντρωμένους κάτω από ένα δέντρο. Έπαιζαν χαρτιά, άκουαν έναν ντελάλη της αγοράς και τσακωνόντουσαν μ' έναν στρατιώτη του αγά που είχε έρθει για να ζητήσει χρήματα. Σ' αυτόν απάντησαν οι πρόκριτοι: «Δεν έχουμε λεφτά, κι αν ο αγάς επιμένει τότε θ' ανεβούμε εκεί ψηλά στο βουνό, κι αν θέλει ας κοπιάσει!»

Μας πήγαν σ' ένα καθαρό, καθώς πρέπει σπίτι. Ο ντελάλης είχε έρθει μαζί μας. Ήταν από τη Θεσσαλονίκη, νέος ακόμη κι ένας από κείνους τους ζευζέκηδες Έλληνες που μέσα σε δέκα λεπτά δεν θέλουν ν' αφήσουν αμνημόνευτο κανένα ξάδελφό τους και σαν ανταμοιβή επιθυμούν να γνωρίσουν και τον τελευταίο συγγενή από τους δικούς σου. Σχεδόν μας έχει πνίξει στις ερωτήσεις, τις γνώμες, τις απόψεις και τις προτάσεις που μας έκανε.

Αν και ο ήλιος βρισκόταν στο καταμεσήμερο και τα μαρμάρινα πετρώματα του βουνού αντανakλούσαν διάπυρες τις φλόγες του, βγήκαμε παρ' όλα αυτά έξω για να δούμε μια ωραία σαρκοφάγο που ήταν στημένη όρθια ένα τέταρτο της ώρας μακριά δυτικά του χωριού, στο βάθος της κοιλάδας, δίπλα σ' ένα πλήθος πανάρχαια δέντρα. Η σαρκοφάγος αυτή είναι διατηρημένη καλύτερα και είναι πιο ωραία από κείνη που είδαμε στο λιβάδι με τα πλατάνια – είναι όμως θραυσμένη

κατά τη μια της πλευρά. Η άλλη έχει δύο επιγραφές που η αντιγραφή τους μου στοίχισε πολύ κόπο λόγω της θέσης και της βίας του ήλιου. Η πρώτη από τις δύο επιγραφές αναφέρει έναν Ηρόδοτον Παράνομον που είχε διακριθεί δύο φορές σαν αρχιστράτηγος, έπειτα σαν εισπράκτωρ φόρων και έφορος αγοράς, καθώς και σε άλλα αξιώματα. Η άλλη επιγραφή αποτελείται από τέσσερα δίστιχα απ' τα οποία κατόρθωσα να διαβάσω εγώ μόνο τους πρώτους πέντε στίχους με βεβαιότητα. Έχουν γραφεί προς τιμήν ενός κοριτσιού, θυγατέρας αυτής της οικογένειας.

Μια άλλη θυγατέρα στεκόταν δίπλα μας, η κόρη του οικοδεσπότη μας δίπλα στην αδελφή της, ένα πολύ χαριτωμένο κοριτσάκι, ήταν και δεν ήταν δεκατέσσερα χρονών. Τα φορέματά της ήταν σαν εκείνα που φοράει η θεά Αθηνά στα πιο αρχαία της αγάλματα, δηλαδή φουσκωτά στη μέση. Από πάνω φορούσε ένα πανωφοράκι χωρίς μανίκια, το φόρεμα πράσινο, το πανωφοράκι κόκκινο - στο κεφάλι όμως μια κόκκινη σκουφίτσα που έπεφτε μπροστά κι απ' όπου πετιόντουσαν τα λυμμένα μαλλιά. Έδειχνε να είναι ανυπόμονη καθ' όλη τη διαδρομή, ήταν όμως συνάμα εύθυμη και είχε στη μορφή της μια τέτοια γοητεία αθωότητας που θα είχε αποπλίσει ακόμη και τον πιο παράνομο αμαρτωλό».

ΣΤΟ ΕΠΟΜΕΝΟ ΤΕΥΧΟΣ ΤΟ ΤΕΛΟΣ

ΧΩΜΑΤΟΥΡΓΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

ΛΙΜΕΝΙΚΑ ΕΡΓΑ

ΡΗΓΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

ΣΚΑΛΑ ΜΑΡΙΕΣ, ΘΑΣΟΣ
ΤΗΛ.: 6944 163263 - 25930 52741

ΑΕΓΕΑΝ

ΥΓΡΑ ΚΑΥΣΙΜΑ - ΛΙΠΑΝΤΙΚΑ
ΑΝΤΑΛΛΑΚΤΙΚΑ - ΑΞΕΣΟΥΑΡ
ΕΛΑΣΤΙΚΑ ΠΑΝΤΟΣ ΤΥΠΟΥ
ΕΠΙΣΚΕΥΗ - ΣΩΛΗΝΕΣ
ΥΨΗΛΗΣ ΠΙΕΣΕΩΣ

ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ ΣΤΕΦΑΝΟΣ

Λιμενάρια 64002 Θάσος
Τηλ.: 25930 52482
Κιν.: 6972 720506

ΟΙ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΘΑΣΟΥ

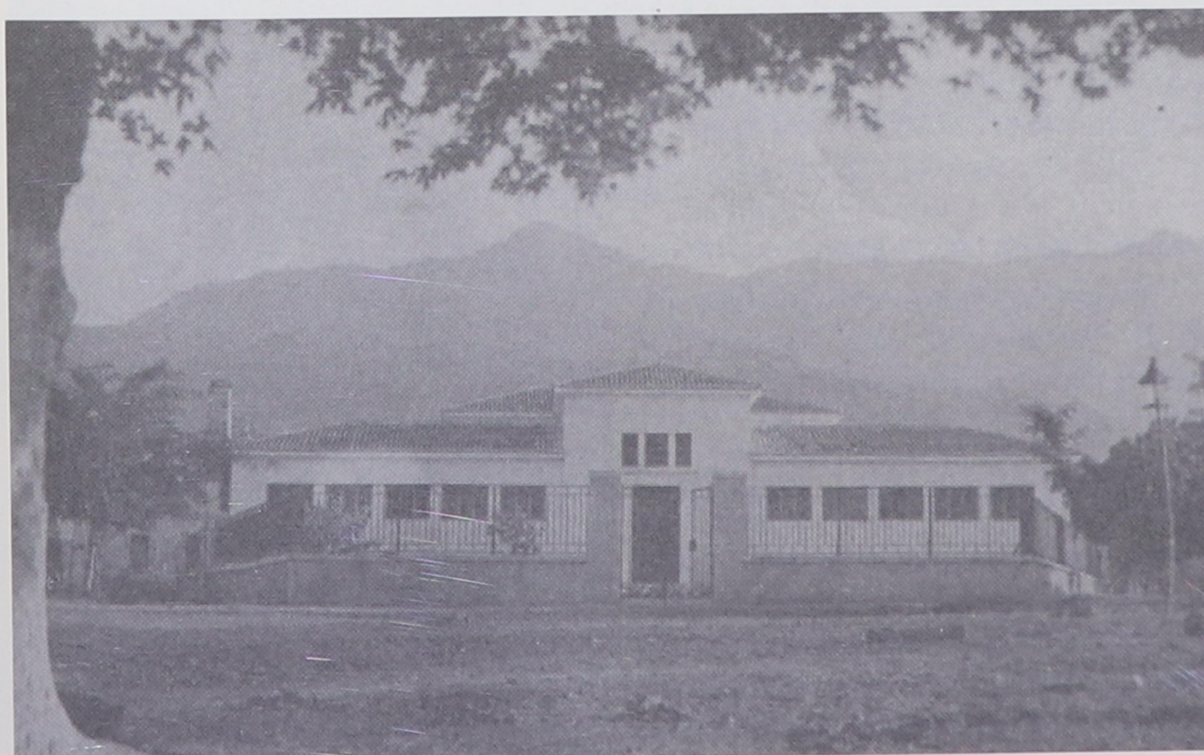
Επίκεντρο το εντυπωσιακό Μουσείο του νησιού

Γράφει ο Κωνσταντίνος Π. Παπακοσμάς
Πρώην Αντιπεριφερειάρχης Πολιτισμού - Τουρισμού Α.Μ.Θ.

Η φιλόξενη στήλη του περιοδικού «Θασίων γη» μου δίνει την ευκαιρία να περιδιαβώ τις αρχαιότητες στη Θάσο, με επίκεντρο τον Λιμένα αλλά και το Αρχαιολογικό Μουσείο. Είχα την ευκαιρία να συνομιλήσω με τους αρχαιολόγους αλλά και τους ανθρώπους της Αυτοδιοίκησης στο νησί. Μεταφέρω νοερά αλλά και μέσα από φωτογραφίες και μαρτυρίες, μοναδικές εικόνες.

Το πρώτο Μουσείο, στο νησί της Θάσου, έγινε το 1934, το οποίο επεκτάθηκε πρόσφατα και είναι ένα από τα μεγαλύτερα στη Μακεδονία και Θράκη.

Στη Θάσο εδώ και περισσότερο από έναν αιώνα δραστηριοποιείται η Γαλλική Αρχαιολογική Σχολή.

Το έτος 2010 ολοκληρώθηκε η επανέκθεση μέρους των κειμηλίων και το μουσείο άνοιξε και πάλι τις πόρτες του στο κοινό μετά από πολλά χρόνια απραξίας. Λειτουργεί κανονικά το τμήμα της έκθεσης που αφορά την περίοδο από την προϊστορία μέχρι τα τέλη της εποχής του Σιδήρου. Η πρώτη αίθουσα είναι αφιερωμένη στη Μαρίνα Σγουρού. Στην αίθουσα αυτή παρουσιάζεται με φωτογραφίες το ανασκαφικό έργο στη Θάσο (1911-1981), όταν Γάλλοι αρχαιολόγοι ανακάλυψαν την αρχαία πόλη και τις ανασκαφές διεξήγαγε η Γαλλική Αρχαιολογική Σχολή.

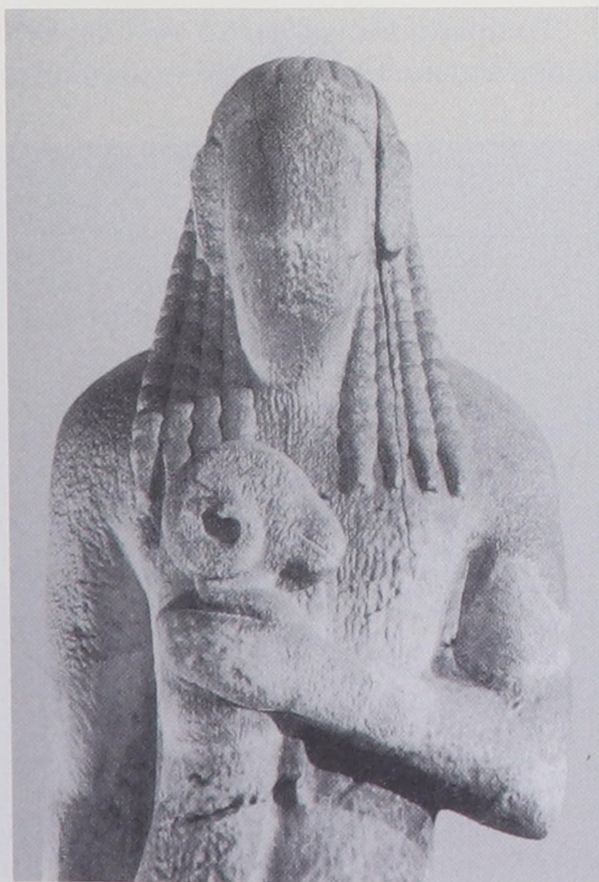
Στη συνέχεια γίνεται μια συνολική παρουσίαση της κατοίκησης της Θάσου από τα προϊστορικά μέχρι τα πιο πρόσφατα χρόνια. Οι πρώτες εγκαταστάσεις χρονολογούνται στην εποχή του Χαλκού (3500-1500 π.Χ.) και συνεχίστηκαν χωρίς διακοπή και τα επόμενα χρόνια. Ιδιαίτερη σημασία δίνεται στην παρουσίαση της κεραμικής της εποχής του σιδήρου (χειροποίητα αγγεία, με αυλακωτή, εγχάρακτη ή εμπίεστη διακόσμηση), των βραχογραφιών (γραπτές, χαρακτές ή ανάγλυφες απεικονίσεις σε τοιχώματα σπηλαίων ή βράχων), των ανθρωπόμορφων στηλών που αποτελούν μερικά από τα αρχαιότερα μνημειακά γλυπτά της προϊστορικής Ευρώπης. Οι περισσότερες βρέθηκαν στη Σκάλα Σωτήρος και ίσως συμβόλιζαν θεότητες ή ήρωες. Στη συνέχεια παρουσιάζονται οι παραγωγικές δραστηριότητες των ανθρώπων της Θάσου στην ίδια περίοδο (αλιεία, γεωργία, κτηνοτροφία).

Ιδιαίτερη σημασία δίνεται στην παρουσίαση των μεγάλων νεκροταφείων της ύστερης περιόδου του Χαλκού και της πρώιμης του Σιδήρου στην ευρύτερη περιοχή του Θεολόγου και στα ταφικά έθιμα.

Υπάρχει συλλογή με τα δείγματα της αρχαϊκής, της κλασικής και της ελληνιστικής εποχής. Ξεχωριστό το έκθεμα που παρουσιάζεται, ο εντυπωσιακός κούρος ύψους 3,50 μέτρων της αρχαϊκής εποχής, που παριστά νέο γυμνό άνδρα να κρατά ένα κριάρι (600 π.Χ.) και ο οποίος βρέθηκε στο Πύθιο.

Το νησί της Θάσου είναι συνυφασμένο με την ιστορία, τους πολλούς και διάσπαρτους αρχαιολογικούς χώρους, τη φύση.

Σημαντικότερη είναι η γεωγραφική θέση του νησιού. Στα πολλά και διαχρονικά συγγράμματα που έχουν εκδοθεί για την Θάσο γίνονται αναφορές στις πρώτες πόλεις που ιδρύθηκαν, στο αρχαίο λιμάνι και τη σημασία του ως εμπορικού κέντρου, την άρτια

οργάνωση του εμπορίου, τους νόμους και τους πολιτειακούς θεσμούς.

Παρουσιάζονται στοιχεία για τη θρησκευτική λατρεία και τα τελετουργικά έθιμα του νησιού, αλλά και για το θασίτικο κρασί. Το ίδιο συμβαίνει και στα δεκάδες ντοκιμαντέρ που έχουν γυριστεί για το νησί όπου η αφήγηση συμπληρώνεται με πλάνα από τη Θάσο, τα αρχαιολογικά ευρήματα, αλλά και τους σημαντικότερους αρχαιολογικούς χώρους: την αρχαία αγορά, το αρχαίο θέατρο, το ωδείο, τον ναό του Πυθίου Απόλλωνα, την Πύλη του Σειληνού με τον Κάνθαρο, τη συνοικία του Σειληνού, την Πύλη του Ηρακλή και του Διονύσου και την περιοχή της Αλυκής.

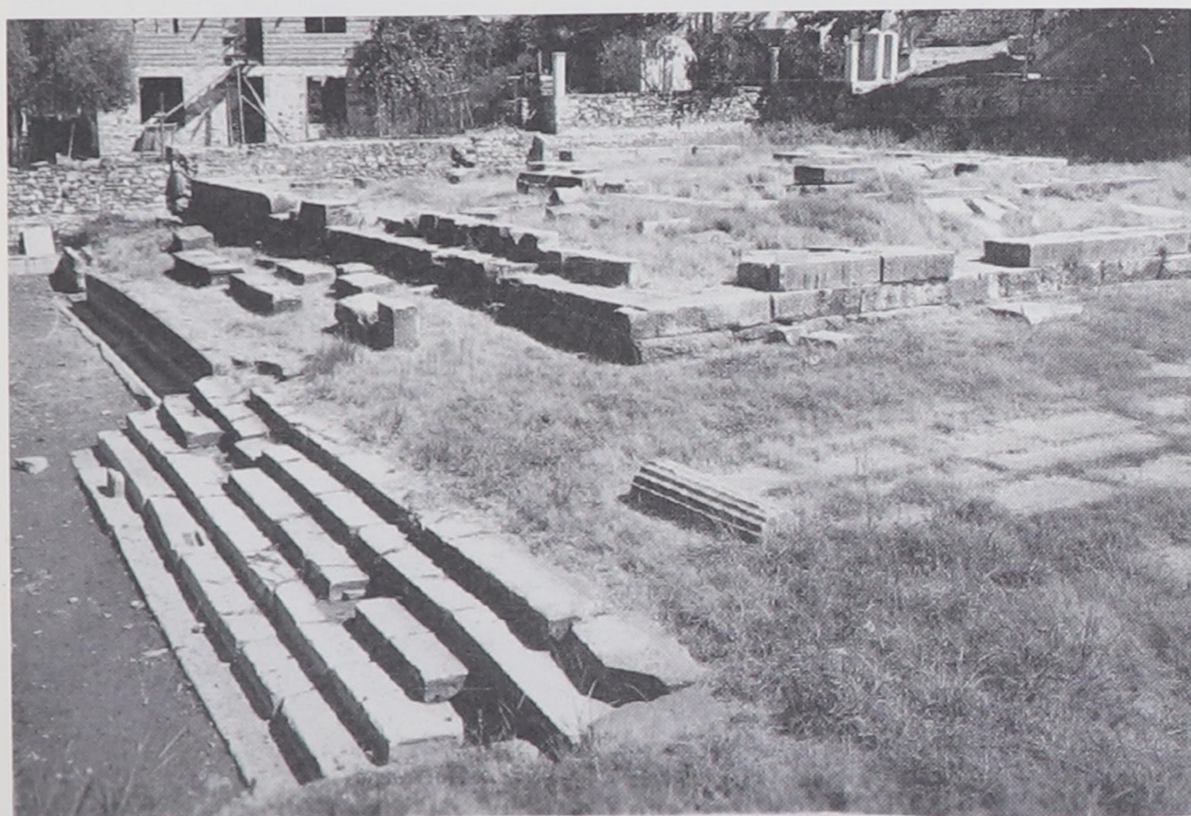
Η ζωή στα χρόνια των Αιγυπτίων. Από μελέτες των πηγών και τις δημοσιεύσεις ερευνητών της τοπικής ιστορίας συλλέξαμε στοιχεία και για την άσκηση της εξουσίας στην Θάσο κατά την Οθωμανική και Αιγυπτιακή συγκυριαρχία. Είναι γνωστό ότι η Θάσος αποτελούσε για την Αίγυπτο μια απομακρυσμένη «κτήση» και γιαυτό το λόγο η εξουσία των αρχών δεν γινόταν ιδιαίτερα αισθητή στους κατοίκους της. Ο Μεχμέτ Αλή ενδιαφερόταν μόνο για την εύρυθμη λειτουργία του φοροεισπρακτικού συστήματος και για την αποστολή ναυπηγήσιμης ξυλείας που υπήρχε άφθονη στο νησί.

Οι Ελληνικές αρχές. Με την αιγυπτιακή διοίκηση λειτουργούν παράλληλα και οι ελληνικές αρχές διαμορφωμένες οι περισσότερες από αιώνες και άλλες δημιουργήματα των σύγχρονων αναγκών και συνθηκών. Η κοινότητα κάθε χωριού

αποτελεί τον πυρήνα της πολιτικής και κοινωνικής οργάνωσης κάθε τόπου. Ανώτερος άρχοντας είναι ο τσορπατζής ή προεστός. Ρόλος του είναι να υπερασπίζει τα δικαιώματα των συγχωριανών του απέναντι στις αρχές αλλά και τη συλλογή φόρων.

Την είσπραξη των φόρων την αναθέτει σ' έναν υπάλληλο κοινοτικό, τον γέροντα ή κοτζάμπαση. Μαζί με τον προεστό υπάρχει και η δημογεροντία η οποία αποτελείται από πέντε συνήθως μέλη (ανάλογα με τον πληθυσμό της κάθε κοινότητας). Η προεστοδημογεροντία εκλεγόταν δια βοής από το λαό.

Από το 1874 οι αιγυπτιακές αρχές κατήγγησαν το αξίωμα του Προέδρου. Το βασικό όργανο των ελληνικών αρχών της Θάσου ήταν η γενική της συνέλευση, ένα είδος συμβουλίου, η οποία συγκαλούνταν μία φορά το χρόνο και οι εργασίες της διαρκούσαν περίπου ένα μήνα.

20. ΘΑΣΟΣ - ΤΟ ΗΡΑΚΛΕΙΟΝ - THASOS. - SANCTUARY OF HERAKLES

Ε. Μανιά

Πληροφορίες για το νησί της Θάσου για τα χρόνια του Μεχμέτ Αλή έχουμε κυρίως από δύο περιηγητές, τον αυστριακό Prokesch von Osten και από τον διδάκτορα της ιατρικής A. Grisebach καθώς και από ένα χειρόγραφο ημερολόγιο του άγνωστου προεστού του Καζαβητίου. Ο Prokesch von Osten ο οποίος επισκέφτηκε το νησί στα 1828 αναφέρει, ανάμεσα σε άλλα, ότι τα κύρια προϊόντα εξαγωγής ήταν το λάδι, το κερύ, το μέλι, η πίσσα και η ξυλεία. Υπήρχε επίσης άφθονη κτηνοτροφία.

Ο A. Grisebach στα 1839 αναφέρει ότι η Θάσος έχει 12 χωριά, προφανώς μέσα σε αυτά περιλαμβάνει και το Λιμένα και τις Καλύβες Καζαβητίου όπου λίγα χρόνια πριν το 1835 εγκαινιάστηκαν οι ναοί του Αγίου Νικολάου. Προτεύουσα

του νησιού μεταξύ του 1838-1840 γίνεται η Παναγιά, ενώ μέχρι τότε ήταν ο Θεολόγος.

Εκκλησιαστικά η Θάσος υπαγόταν από το 1646 μαζί με τη Σαμοθράκη στην Επισκοπή Μαρώνειας. Ο Μητροπολίτης έφερε τον τίτλο του «υπερτίμου και εξάρχου Ροδόπης» και είχε την έδρα του στην Κομοτηνή.

Στις διάφορες απογραφές ο αριθμός των κατοίκων παρουσιάζει αυξομειώσεις. Πάντως από το 1870 έως το 1912 κατοικούσαν στο νησί 10.000-15.000 «αμιγέστατοι Έλληνες και ορθόδοξοι το θρήσκευμα». Έμεναν στα χωριά: Παναγιά, Ποταμιά, Θεολόγος (Τολός), Κάστρο (Γενίχισα), Κακή Ράχη, Μαριές, Σωτήρος, Καζαβήτι, Βουργάρο και Αγ. Γεώργιος. Η πρωτεύουσα Παναγιά είχε την εποχή εκείνη (μέσα 19^{ου} αιώνα) 600 περίπου σπίτια. Στο επίνειο της Παναγίας, το Λιμένα υπήρχαν την εποχή εκείνη 6-7 σπίτια με ισόγεια καταστήματα και καφενεία. Σύμφωνα με τις πληροφορίες του Έλληνα προξενικού πράκτορα στα 1858, εννέα χρόνια μετά το θάνατο του Μεχμέτ Αλή, οι κάτοικοι της Θάσου ήταν 10.000 περίπου αποκλειστικά ελληνόφωνοι και χριστιανοί ορθόδοξοι.

Ο Perrot στα μέσα του 19^{ου} αιώνα δίνει πληροφορίες για τους κατοίκους, τα σπίτια και τις καλλιέργειες κυρίως του λαδιού που ήταν και η πιο σημαντική. Τα κύρια εξαγώγιμα προϊόντα ήταν το λάδι, το κερί, το μέλι, η ξυλεία και η πίσσα. Τα δημητριακά που παρήγαγαν επαρκούσαν μόνο για τρεις μήνες, έτσι αναγκάζονταν να εισάγουν απ' έξω για την κάλυψη των αναγκών.

Ανεκτίμητη και ανεξάντλητη πηγή πλούτου για το νησί ήταν τα δάση. Τα δάση της Θάσου ήταν κοινοτικά. Ήταν διαιρεμένα σε τόσες δασικές περιφέρειες όσες και οι κοινότητες. Οι κάτοικοι είχαν δικαίωμα να ξυλεύονται μόνο από τη δασική έκταση που ανήκε στην κοινότητά τους*.

*Στοιχεία του κεμένου αντλήθηκαν από εκδόσεις της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας, του Δήμου Θάσου, της Θασιακής Ένωσης Καβάλας, μελετητών της Ιστορίας και δημοσιεύσεις του κ. Κ. Παπακοσμά στον τοπικό τύπο.

ΝΙΚΟΛΑΪΔΟΥ -
ΔΙΑΜΑΝΤΑΡΗ ΣΜΑΡΩ

Λιμενάρια, Θάσος - 64 002

Τηλ.: 25930 51720 e-mail.: gdiamat@megaeuronics.gr

Το παρακάτω ποίημα πρωτοδημοσιεύτηκε το 1955, πριν 62 χρόνια.

Θ Α Σ Ο Σ

Γαλαζοπράσινη ξωθιά, στο βορεινό Αἶγαῖο.
Στὴ δόξα δὲ σὲ πρόφτασα. Στὴν παρακμὴ σὲ κλαίω!
Σειρήνα, πού ξελόγιαζες ναῦτες πελαγοδρόμους,
μὲ τὴ μελλίρυντη ὁμορφιά, ποιούς νὰ θυμᾶσαι χρόνους,
ὅταν ὁ μπάτης μ' ἤδονῇ στὰ φύλλα ἀναρριγήση
κι ἀπ' τὸ βαθὺ πευκόδασο, πλαγίαυλος ἀρχίσῃ,
ν' ἀχολογᾷ μακρόσυρτα στὴ γαλανὴ μαγεία
τὸ τρισαιώνιο ἔπος σου, τὴν ἄσωτη ἱστορία... ..
Κι ἀκοῦν τὰ σκόρπια μάρμαρα τὸν ἥχο τῶν θεῶν σου,
πού ψιθυρίζει Ἀρχόντισσα, νὰ λύσῃ τ' ὄνειρό σου :
— « Θάσο, πέθαν' ὁ Ἀπόλλωνας! ὁ Διόνυσος βουβάθη!
Τοῦ Πᾶνα λούφαξε ὁ αὐλὸς στὰ δασωμένα βᾶθη!
Ἱεροφάντης δὲ θὰ βγῇ, ναὸ νὰ λειτουργήσῃ
κι οὔτε τῶν Μήδων ἡ σιρατιά, τάλαντα νὰ ζητήσῃ!
Καίσαρες στὰ συμπόσια δὲν πίνουν τὸ κρασί σου,
μηδὲ ναυμάχοι ἀπ' τὴ φραγκιά σφάζονται γιὰ τὴ γῆ σου!
Στὰ ξακουστὰ λιμάνια σου, τὰ κουρσογητεμένα,
κατάρτι βενετσιάνικο δὲν ἀληχτιάει κανένα!... ..» —
Μὰ δὲν ξυπνᾷς, Ἀρχόντισσα. Καὶ καρτερεῖς ἀκόμα,
τὸ σφριγηλὸ τὸν ἔφηβο, ἀλλόφρονο ἕνα γιόμα,
νᾶρθῃ, ἀρχαῖος ἀγλήτης, διθύραμβο ν' ἀρχίσῃ
καὶ νὰ χυμῆξῃ σάτυρος Θεὸς νὰ σὲ τρυγήσῃ!
Μὰ σβῦσαν ὅλοι! Κι ἔμεινες, ὦ τραγικὴ ἐταίρα,
μονάχη, δίχως ἐρασιή, νὰ φθείρῃς ὅλημέρα.
Λησμονημένη Ἀρχόντισσα, στὸ βορεινό Αἶγαῖο,
τὴν ὁμορφιά σου ζήλεψα, τὴ Μοῖρα σου τὴν κλαίω!... ..

ΧΡΙΣΤΟΣ ΚΥΡΑΛΕΝΗΣ

Αγαπητοὶ ἀναγνώστες,
Κάντε συνδρομητὲς στο περιοδικό «Θασίων γη»
τα φιλικὰ σας πρόσωπα.

Εἶναι τὸ καλύτερο δῶρο. Τηλ. 6977 946257